

CZU 378:005

**SMART CAFFES – SPAȚIU CREATIV PENTRU ÎNTĂRIREA ABILITĂȚILOR
DE MANAGEMENT INOVAȚIONAL AL STUDENȚILOR DIN MOLDOVA,
ARMENIA ȘI BELARUS**

Elena SIMCIUC, drd.,

*Specialitatea Economie și Management,
Universitatea Agrară de Stat din Moldova*

Coordonator științific: **Dragoș CIMPOIEȘ, dr. hab., prof. univ.**

Abstract: *According to the National Development Strategy "Moldova 2020" and the Innovation Strategy of the Republic of Moldova for the period 2013-2020 "Innovations for Competitiveness", "innovation is regarded as the successful transformation of new or known ideas into new products or services". This approach reflects the realities and needs of enhancing innovation management capabilities that are the tool for accelerating all processes within the company and is capable of providing the company with the necessary transformation to achieve the ultimate outcome in the form of innovations.*

Thus, the extra-curricular network of "SMART Caffes"⁹⁶ will provide complete "hardware" and "software" support, mentoring and support in generating and increasing of the ideas, supporting talented young people with creative ideas, investing in the formation of human capital by encouraging the implementation of innovation management of young entrepreneurs-innovators able to apply their knowledge in practice, act professionally and thus, contributing to economic growth.

Keywords: *innovation; innovative management; organizational innovations; highly qualified human capital; research and development; the knowledge society; innovative potential; creativity*

Cel mai important avantaj competitiv în ziua de astăzi în lumea întreagă îl reprezintă cunoștințele și abilitățile sporite ale resurselor umane. Datorită investițiilor eficiente în formarea capitalului uman calificat, managementul inovațional poate fi implementat mult mai des și va aduce rezultate de intensitate mare și pe o durată lungă.

---

⁹⁶ Acest proiect a fost finanțat cu sprijinul Comisiei Europene. Această publicație [comunicare] reflectă doar punctul de vedere al autorului, iar Comisia nu poate fi trasă la răspundere pentru orice utilizare a informațiilor conținute în acesta.

Mai mult decât atât, reieșind din considerente enumerate și urmărind obiectivele specificate în planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei inovaționale a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate” [1] a Ministerului Economiei, și anume:

A. Adoptarea unui model deschis de guvernare a sferei de cercetare și inovare

A2. Asigurarea instruirii personalului pentru fortificarea competențelor în domeniul politicilor inovaționale;

B. Abilitarea populației cu competențe inovaționale

B1. Adaptarea programelor de instruire formală la necesitățile dezvoltării inovaționale și susținerea intrării tinerelor talente în sfera inovațională;

B2. Susținerea și popularizarea activităților inovaționale;

C. Orientarea firmelor spre inovare

C2. Facilitarea accesului inovatorilor la surse de finanțare;

D. Aplicarea cunoștințelor pentru rezolvarea problemelor societale și globale

D1. Consolidarea conexiunilor de inovare între companii, sectorul educațional și cercetare;

D3. Facilitarea integrării inovatorilor și cercetătorilor moldoveni în circuitul global al inovațiilor și ideilor.

A fost elaborată propunerea de proiect științifico-practic, care contribuie în mod direct la realizarea obiectivelor, enumerate mai sus, din planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei inovaționale a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020, „Inovații pentru competitivitate”. Beneficiari proiectului „SMART: Promovarea cooperării între universități și întreprinderi și dezvoltarea antreprenoriatului studenților prin SMART Caffes” 585620-EPP-1- 2017-1-ELEPPKA2-CBHE-JP sunt trei universități din Republica Moldova și două universități din Armenia și Belarus, finanțarea proiectului fiind asigurată din sursele Comisiei Europene*. Această propunere de proiect, volumul căruia a atins mai mult de 140 de pagini, a fost selectată spre finanțare de către Comisia Europeană în anul 2017. Proiectul SMART cu un buget total de 1 milion de euro implică 8 țări: 5 țări din UE și 3 țări care fac parte din Parteneriatul Estic: Moldova, Belarus, Armenia. Durata totală a realizării proiectului este de 3 ani și implică 22 de parteneri: 15 organizații partenere și 7 parteneri asociați. Organizații partenere nemijlocit implicate în realizarea proiectului sunt: 5 instituții de învățământ superior din UE (Grecia, Germania, Bulgaria, Spania, Belgia), 3 instituții de învățământ superior din Moldova, 2 instituții de învățământ superior din Belarus, 2 instituții de învățământ superior din Armenia și 3 organizații non-guvernamentale din trei țări ale Parteneriatului Estic sus-numite. Implicarea instituțiilor de învățământ superior din UE cu experiență vastă și profundă în domeniu conferă proiectului o semnificație deosebită.

În proiectul SMART, în mod special, a fost urmărită ideea întăririi investițiilor în formarea capitalului uman [2], dezvoltarea abilităților manageriale, antreprenoriale și inovative, susținerea și încurajarea tinerilor talentați cu idei creative pe cale extra-curriculară [3]. Toate aceste obiective devin realizabile datorită creării unui mediu co-creativ, motivant și susținător indispensabil pentru apariția și dezvoltarea capacităților solicitate de piața muncii „de ziua de mâine”, promovarea inițiativei de dezvoltarea unei afaceri prin intermediul abordărilor inovative. Având în vedere că proiectul are caracter transfrontalier, el prevede crearea acelorași SMART Caffes în Armenia și Belarus, ceea ce conferă proiectului un caracter mai profund și statut mai global [4, 5]. Cafenele SMART prezintă un nou model de parteneriat public-privat care se potrivește contextului modern. Acest spațiu atât fizic, cât și virtual va favoriza procesul de educație – cercetare - inovare prin întărirea cooperării dintre universități și sectorul antreprenorial / industrial, studenți cu sectorul industrial.

SMART Caffes vor încuraja implicarea practică a instituțiilor de învățământ superior în educația antreprenorială, punând accentul pe activități extra-curriculare cu studenții. Cafenele SMART sunt concepute ca niște “hub-uri” deschise care îi întâmpină pe studenți, pe absolvenții recentți care au idei de pornire sau potențial creativ, dar cărora le lipsește abilitățile și resursele pentru a-și realiza potențialul [8,9,10]. Cafenele SMART în diferite părți ale instituțiilor de învățământ superior din cadrul Parteneriatului Estic se vor alătura forțelor prin împărtășirea cunoștințelor, experienței și resurselor pentru a-i ajuta pe studenți să aplice în practică metode inovaționale de dezvoltare a afacerii. Pe lângă faptul că este o platformă interdisciplinară cu implicarea, alături de cadrele didactice calificate, a unui număr impunător de facilitatori (mentori, antreprenori/practicieni) pentru

sprijinirea implementării managementului inovațional în activitatea antreprenorială, colaborarea cu industria, inovarea și comercializarea, SMART Caffes la instituțiile de învățământ superior din cadrul Parteneriatului Estic vor oferi un mediu unic pentru învățarea bazată pe probleme reale cu care se confruntă antreprenorii autohtoni și nu numai, astfel îmbunătățind experiența educațională a studenților în general și pregătindu-i să aibă un rol activ în viitor.

Fig. 3.4 Conceptul SMART Caffes

Sursa: elaborat de autor

În scopul realizării proiectului, împreună cu cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior din Germania, Grecia, Bulgaria, Spania, Belgia, au fost elaborate 4 module de cursuri care acoperă un set necesar de cunoștințe de care are nevoie tânărul antreprenor pentru lansarea afacerii și gestionarea acesteia, implementând o gamă largă de metode de management inovațional și nu numai. Având un caracter foarte cuprinzător, profund și practic, modulele elaborate pentru SMART Caffes vor fi parțial incluse în curricula la cele 7 instituții de învățământ superior din Republica Moldova, Armenia și Belarus. Astfel, cel puțin 20 de discipline vor fi revizuite și adaptate. De asemenea, disciplinele revizuite vor fi sprijinite cu dezvoltarea și publicarea materialelor didactice moderne.

➤ **MODULUL DE PREDARE 1**

- Cum funcționează inovația
- Generare ideii de afacere
- Produse minime viabile
- Analiza și abordarea pieței

➤ **MODULUL DE PREDARE 2**

- Comunicarea și gestionarea conflictelor
- Managementul și planificarea timpului
- Soluții creative pentru rezolvarea problemelor

➤ **MODULUL DE PREDARE 3**

- Finanțarea startup-ului
- Marketing și branding
- Dezvoltarea modelului de afaceri
- Drepturile de proprietate intelectuală și prevederile legislative

➤ **MODULUL DE PREDARE 4**

- Oportunități ale UE: programe, fonduri, inițiative și resurse disponibile
- Solicitări în derulare pentru potențialii beneficiari: cum se aplică
- Servicii de asistență.
- Resurse locale: vizite pe teren

Obiectivele urmărite în momentul selectării și aprobării modulelor erau următoarele [11]:

- Să ajutăm cu generarea și protejarea ideilor;
- Să susținem în rezolvarea problemelor creative sau în dezvoltarea noilor soluții de îmbunătățire;
- Să sprijinim activități de mentorat care implică participarea activă a reprezentanților sectorului antreprenorial/ profesioniști;

- Să încurajăm în crearea modelelor de afaceri/startup-urilor inovative;
- Să contribuim la integrarea utilizatorilor finali și la diseminarea informației despre modelele deschise de inovare;
- Să atenluăm atenția asupra surselor posibile de finanțare;
- Să facilităm analiza marketingului;
- Să amplificăm abilitățile de brainstorming;
- Să dezvoltăm gândirea divergentă și convergentă;
- Să sporim balanța dinamică a creativității.

În acest mod programul de instruire va oferi un cadru valoros pentru îmbunătățirea resurselor umane necesare pentru a continua programul dincolo de durata proiectului finanțat de Comisia Europeană. Modulele vor fi livrate de partenerii europeni, fiecare modul va dura 6 zile și vor fi prestate la fiecare partener al proiectului din Parteneriatul Estic. Astfel vor instruiți cel puțin 50 de membri ai personalului instituțiilor de învățământ superior implicați în realizarea activităților proiectului SMART. Spre sfârșitul anului doi de realizare a proiectului, membrii sus-numiți vor fi pregătiți să lucreze mai departe cu grupul țintă de bază - studenții. Abordarea didactică a modulelor, după cum se vede, va fi bazată pe probleme reale și va răspunde nevoilor specifice ale studenților, oferind trainerilor un rol foarte activ în formarea cunoștințelor practice și întărirea abilităților necesare utilizării managementului inovațional în afaceri. La final, toți participanții vor fi atestați de unul dintre SMART Caffes, dar cei mai creativi vor participa la concurs unde vor prezenta ideile lor de afaceri inovative.

Rețeaua cafenelelor SMART va uni studenții cu idei creative sau interesați de activități oferite în cadrul SMART Caffes; studenții înscriși în cursurile relevante ale rețelei SMART Caffes Network sau studenți din afară rețelei; cercetători; antreprenori; mentori externi și practicieni experimentați; companii; furnizori de soluții și servicii; ingineri cu experiență și alți specialiști sau utilizatori. Toți reprezentanții grupei țintă vor contribui la funcționarea rețelei de cafenele din perspective diferite, însă un rol special îl vor avea antreprenorii, mentorii externi și practicienii experimentați, companiile, furnizorii de soluții și servicii, inginerii cu experiență care vor aprofunda înțelegerea interacțiunilor complexe dintre tehnologii și piață și care, prin urmare, vor spori în mod substanțial probabilitatea utilizării managementului inovațional de către startup-uri cu potențial ridicat, cât și crearea inovațiilor deschise. Astfel, tinerii creativi vor fi instruiți teoretic și practic.

Rețeaua cafenelelor va oferi suport „hardware” și „software” complet, instruire, mentorat și suport în generarea și „creșterea” ideilor. Dezvoltarea unui nou model se va baza pe cele mai bune practici din partea UE în ceea ce privește incubatoarele de idei, acceleratoarele de afaceri. Partea „hardware” se referă la echipamentul performant care include echipamente TIC, dispozitive mobile, aparate de editare, camere video, instrumente software specializate și instrumente multimedia. Toți partenerii de proiect vor fi conectați în rețea prin intermediul segmentului virtual special creat pentru SMART Caffes și se va numi SMART_CHANNEL. SMART Caffes vor concentra, în principal, atenția asupra următoarelor domenii: TIC, aplicații GIS și mobile, industria media și creativă, energie și mediu, dezvoltare locală și rurală etc.

Bibliografie:

1. Strategia inovațională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 952 din 27 noiembrie 2013 [online] [citată 11. 10. 2018]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=350541>
2. Strategia de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova pînă în 2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 920 din 07 noiembrie 2014 [online] [citată 11. 10. 2018]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=356042>
3. NIȚU, Renata Antonie, FEDER, Eموke-Szidoniu. Consecințele comportamentului antreprenorial asupra inovării în firmele mici și mijlocii. In: *Economie teoretică și aplicată*, 2012, (Volumul XIX), nr. 7 (572), p. 67-78.
4. SIMCIUC, E., CIMPOIEȘ, D. Innovation Management - the determinant factor of a knowledge based economy. In: *International Conference on Theoretical and Applied Economic Practices "Economic Growth In Conditions Of Globalization"*, the 11th Edition dedicated to the 70th anniversary since founding of the first scientific institutions, Organized by the National Institute for Economic Research, Academy of Sciences of Moldova, Ministry Of Economy of The Republic of Moldova, 13-14 October 2016. VOL. I, ISBN 978-9975-4453-9-9.

5. SIMCIUC, E. Methods of measurement of the competitive economy based on knowledge. In: *International Scientific and Methodological Conference, Education Based On Knowledge And Innovation Management*, May 17-18, 2017, Minsk.
6. ZHAO, F. Exploring the synergy between entrepreneurship and innovation. In: *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 2005, Vol. 11, No. 1, p. 25-41.
7. NYLUND, Liisa Nido. Market research becoming the answer for profits. In: *Caribbean Business*. 12/18/2008, Vol. 36 Issue 50, p. 41-41.
8. KESTING, Peter, ULHØI, John P., JIWEN SONG, Lynda. The impact of leadership styles on innovation management - a review and a synthesis. In: *Journal of Innovation Management*. 2015, JIM 3, 4, p. 22-41.
9. STOKER, J.I., LOOISE, J.C., FISSCHER, O.A.M., de JONG, R.D. Leadership and innovation: relations between leadership, individual characteristics and the functioning of R&D teams. In: *International Journal of Human Resource Management*. 2001, nr. 12, p. 1141-1151.
10. BOSSINK, B. A. G. Leadership for sustainable innovation. In: *International Journal of Technology Management & Sustainable Development*. 2007, nr. 6, p. 135-149.
11. DAVID, P. A., FORAY, D. Economic Fundamentals of the Knowledge Society. In: *Policy Futures In Education*. January 2003. An e-Journal, 1(1): Special Issue: Education and the Knowledge Economy.